

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 405/2022
25.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Невенке Важић, председника већа, Дубравке Дамјановић, Милене Рашић, Бате Цветковића и Мирољуба Томића, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Немањом Симићевићем као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела пореска утаја из члана 229. став 2. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости бранилаца окривљеног АА—адвоката Ђорђа Калања, Вучка Мирчића и Александра Деспотовића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Суботици К.бр.55/19 од 21.09.2021.године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 бр.970/21 од 22.02.2022.године, у седници већа одржаној дана 25.маја 2022. године, већином гласова је донео:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости бранилаца окривљеног АА—адвоката Ђорђа Калања, Вучка Мирчића и Александра Деспотовића поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Суботици К.бр.55/19 од 21.09.2021.године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 бр.970/21 од 22.02.2022.године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици К.бр.55/19 од 21.09.2021.године, окривљени АА је оглашен кривим да је извршио кривично дело пореска утаја из члана 229. став 2. у вези става 1. КЗ, па му је суд изрекао условну осуду тако што му је утврдио казну затвора у трајању од једне године и истовремено одредио да се тако утврђена казна затвора неће извршити уколико окривљени у року од три године од дана правоснажности пресуде не учини ново кривично дело и осудио га на новчану казну у износу од 150.000,00 динара.

Истом пресудом, на основу члана 264.став 1. у вези члана 261.ЗКП, окривљени је обавезан да на име паушала плати износ од 5.000,00 динара као и трошкове кривичног поступка у износу од 15.275,00 динара Основном суду у Суботици и 51.087,00 динара ОЈТ у Суботици.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 бр.970/21 од 22.02.2022.године, одбијене су као неосноване жалбе бранилаца окривљеног АА а пресуда Основног суда у Суботици К.бр.55/19 од 21.09.2021.године потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости поднели су браниоци окривљеног АА– адвокати Ђорђе Калањ, Вучко Мирчић и Александар Деспотовић због повреде закона из члана 485. став 4. у вези члана 439. тачка 1. ЗКП, са предлогом да Врховни Касациони суд усвоји захтев и преиначе побијане пресуде тако што ће окривљеног АА ослободити од оптужбе.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку, па је у седници већа, коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештавања Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, те је након оцена навода изнетих у захтеву, нашао:

Неосновано се захтевом за заштиту законитости бранилаца окривљеног указује да су побијане пресуде донете уз повреду закона из члана 485. став 4. у вези 439. тачка 1) ЗКП.

Указујући на повреду кривичног закона браниоци окривљеног истичу да радња извршења кривичног дела, која је описана у изреци пресуде, нема сва битна обележја кривичног дела из члана 229. став 2. у вези става 1. КЗ већ да се евентуално може радити о прекршају из члана 15а Уредбе о производима који после употребе постају посебни токови отпада(у даљем тексту Уредба). Браниоци то образлажу тиме да је окривљени надлежној Агенцији за заштиту животне средине доставио изјаву да његово привредно друштво у току 2015.године није увезло производе који подлежу одређивању накнаде за производе који после употребе постају посебни токови отпада и да се та изјава не односи на приходе пореског обвезника или на предмете који подлежу опорезивању или на друге чињенице од значаја за правилно утврђење висине пореза, те да самим тим прикривање података о чињеницама које немају утицаја на утврђивање и разрез одређеног пореза, не представља радњу кривичног дела које је окривљеном стављено на терет. У захтеву је наведено и да забрањено понашање описано у изреци пресуде као супротно одредбама „бланкетне норме“ није прописано законом већ уредбом која није имала законску снагу нити је била заснована на закону а да је чланом 1. Кривичног законика и чланом 34. Устава Републике Србије прописано да се нико не може казнити за дело које није било предвиђено законом као и да чланом 4. Уредбе о производима који после употребе постају посебни токови отпада није била прописана обавеза давања изјаве и да се у целој уредби нигде не помиње појам „еколошка такса“, како је наведено у изреци пресуде. На крају, бранилац наглашава да се ни окривљени ни привредно друштво „Міо mobile“ не могу сматрати пореским обвезницима, везано за накнаду, нити се накнада прописана уредбом може сматрати пореским приходом, већ само накнадом за трошкове услуге управљања отпадом, што не спада у споредна пореска давања, дефинисана чланом 2. став 2. Закона о пореском поступку и администрацији у виду камате по основу неплаћеног доспелог пореза и трошкова принудне наплате пореза, а термин „друге прописане дажбине“ се може односити само на друге пореске приходе, које је обавезан да плати порески обвезник.

Наводи из захтева за заштиту законитости се не могу прихватити као основани из следећих разлога:

Уредба која је важила у време извршења кривичног дела је у основном облику донета 29.07.2010.године и објављена у Службеном гласнику број 54/2010 од 04.08.2010.године а донета је на основу члана 79.став 7. Закона о управљању отпадом („Сл.гласник РС“ број 36/2009) и члана 42. став 1. Закона о Влади(Сл.гласник РС број 55/05,71/05-исправка 101/07 и 65/08). Влада Републике Србије је донела Уредбу о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде, у складу са обавезом из члана 79. став 7. Закона о управљању отпадом да утврди производе који после употребе постају посебни токови отпада и да уради све остале активности садржане у самом наслову Уредбе.

Чланом 2.став 1.тачка 7) Уредбе о производима који после употребе постају посебни токови отпада прописано је да накнада за управљање посебним токовима отпада јесте посебна накнада коју произвођачи и увозници производа који после употребе постају посебни токови отпада плаћају за покривање трошкова управљања посебним токовима отпада. Чланом 4. Уредбе је прописано да обвезници плаћања накнаде воде дневну евиденцију и годишњи извештај о количини и врсти увезених производа који после употребе постају посебни токови отпада, те да обвезници плаћања накнаде годишњи извештај достављају Агенцији за заштиту животне средине најкасније до 31.марта текуће године за претходну годину.

Чланом 229. став 2. у вези става 1.КЗ је прописано да ко у намери да потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о законито стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави законито стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази милион и петсто хиљада динара казниће се затвором од једне до осам година и новчаном казном.

Разматрајући основаност навода захтева за заштиту законитости да накнада/ еколошка такса није пореско давање, санкционисано чланом 229. КЗ, Врховни касациони суд налази да предметна накнада, коју је окривљени дужан да плаћа сходно Уредби представља другу прописану дажбину, фискалног карактера, чије је избегавање плаћања санкционисано чланом 229. КЗ и то из следећих разлога:

Члан 2. тачка 17. Закона о буџетском систему дефинише да пореске приходе чине врсте јавних прихода које прикупља држава плаћањем пореских обвезника без обавезе извршења специјалне услуге за узврат.

Чланом 2. став 1. тачка 1) Закона о накнадама за коришћење јавних добара прописано је да је накнада јавни приход који се наплаћује за коришћење одређеног

јавног добра а чланом 271. истог закона да у погледу поступка утврђивања, контроле, наплате, повраћаја, камате, принудне наплате, застарелости и осталог што није прописано овим законом лица надлежна за утврђивање накнаде сходно примењују одредбе закона којим се уређују порески поступак и пореска администрација.

Чланом 4. Уредбе је одређено да су обвезници плаћања накнада дужни да воде евиденцију о количини и врсти производа који подлежу одређивању накнаде.

Из наведеног произилази да је накнада прописана на начин као у конкретном случају, тј. посебна накнада за управљање посебним токовима отпада јавни приход прописан законом. Такође је прописано да се, ради одређивања накнаде води евиденција о производима који после употребе постају посебни токови отпада и то од стране обвезника плаћања на прописаним обрасцима из којих се могу утврдити сви релевантни параметри за утврђивање накнаде, коју одређује државни орган, при чему држава према обвезнику нема обавезу извршења специјалне услуге за узврат, што све указује на фискалну природу ове дажбине.

Врховни касациони суд, налази да се обележја кривичног дела пореска утаја из члана 229. КЗ не могу посматрати искључиво са аспекта пореских закона, што је иначе став одбране изражен у захтеву за заштиту законитости наводима да учинилац може бити само порески обвезник чије су радње усмерене на порез и споредна пореска давања, у које не спада предметна накнада, јер би тиме радње кривичног дела биле сведене само на две врсте обавезе. Овакав закључак Врховног касационог суда се темељи пре свега на томе што је за учиниоца кривичног дела употребљен термин „ко“, као шири појам, а не термин „порески обвезник“, те је услед наведене законске формулације остављен простор да судови у сваком конкретном случају процењују не само у погледу статуса извршиоца, већ и природе дажбине, да ли одређена дажбина/ накнада има фискални карактер и да ли тиме ужива заштиту у смислу члана 229. КЗ.

Да ли накнада за коришћење јавних добара има фискални карактер се одређује применом критеријума који захтевају одговор на следећа питања:

- да ли та накнада има фискални период;
- да ли се накнада одређује од стране државног органа након достављања одређених података, у прописаном поступку;
- да ли је законодавац предвидео посебну обавезу вођења евиденције дневног и годишњег прихода/података коју је обвезник дужан да доставља државном органу;
- и на крају, да ли се само на основу те евиденције и достављених података, у прописаној процедури утврђује да ли постоји обавеза и у ком износу.

У конкретном случају накнада испуњава све наведене критеријуме и по налажењу Врховног касационог суда има фискални карактер, тј. карактер „друге прописане дажбине“ и самим тим прикривање података у намери да се избегне плаћање исте садржи елементе и обележја кривичног дела пореска утаја из члана 229. КЗ.

Наиме, предметна накнада односно еколошка такса има фискални период од годину дана (обавеза да се пријаве одређени подаци за претходну календарску годину најкасније до 31. марта наредне године), обвезник мора да води прописану евиденцију

и доставља податке надлежном органу, а на основу тих података се у прописаном поступку утврђује износ обавезе.

Због свега наведеног, Врховни касациони суд налази да изрека пресуде садржи све објективне и субјективне елементе кривичног дела из члана 229.став 2.у вези става 1. КЗ и да се захтевом бранилаца неосновано указује на повреде закона из члана 439.тачка 1) ЗКП.

У погледу навода да се у конкретном случају евентуално ради о прекршају из члана 15а Уредбе, Врховни касациони суд налази да је наведеном одредбом прописано да ће се новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казнити за прекршај правно лице ако не достави Агенцији редовни годишњи извештај, односно не води и не чува дневну евиденцију о количини и врсти произведених и увезених производа(члан 4) или не достави Министарству доказ о извршеној уплати накнаде по врстама производа, а до 15. марта текуће године за претходну годину спецификацију плаћене накнаде по врсти производа, са датумом уплате и периодом за који је накнада плаћена. Чланом 229.став 2. у вези става 1.КЗ прописано је да у ко у намери да потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о законито стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави законито стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази милион и петсто хиљада динара, казниће се затвором од једне до осам година и новчаном казном.

Из наведеног произилази да радња прекршаја из члана 15а Уредбе и кривичног дела из члана 229. став 2. у вези става 1. КЗ нису идентичне јер се прекршај односи на вођење евиденције и рок за доставу извештаја а кривично дело обухвата радње битно различите од радњи извршења прекршаја.

Како је оспораваном пресудом окривљени оглашен кривим зато што је „...у намери да потпуно избегне плаћање других прописаних дажбина, Министарству пољопривреде и заштите животне средине- Агенцији за заштиту животне средине, прикривао податке који се односе на увоз укупно 309 половних аутомобила... и 01.04.2016.године надлежном Министарству доставио изјаву да привредно друштво у току 2015.године није увезло производе који припадају групи производа из наведене Уредбе“, а не зато што није доставио извештај или није водио евиденцију, Врховни касациони суд налази да радња извршења, описана у изреци пресуде, има све елементе кривичног дела пореска утаја из члана 229.став 1.КЗ., услед чега су наводи да се у овом случају евентуално ради о прекршају из члана 15а Уредбе неосновани.

Наводи захтева да изрека пресуде садржи, осим термина „накнада“ и термин „еколошка такса“, који није законом предвиђен, указује заправо на повреду из члана 438.став 1.тачка 11) ЗКП, која није предвиђена као дозвољени разлог за подношење захтева за заштиту законитости.

Из наведених разлога, одбијен је као неоснован захтев за заштиту законитости бранилаца окривљеног АА–адвоката Ђорђа Калања, Вучка Мирчића и Александра

Деспотовића, а на основу одредбе члана 491. став 1. ЗКП, донета је одлука као у изреци пресуде.

**Записничар-саветник
Немања Симићевић, с.р.**

**За Председника већа-судија
Дубравка Дамјановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић